

DE LERENDE REGIO

WAAROM EEN LERENDE REGIO?

Een duurzame regio creëren lukt je niet alleen. Om te innoveren en duurzame oplossingen te ontwikkelen heb je partners nodig en een lerende samenwerking.

Maar hoe kom je tot een zogenoemde 'lerende regio'? Dat hebben we onderzocht¹.

Deze poster is een dialooginstrument gebaseerd op de resultaten van ons onderzoek, waarbij we in de literatuur gezocht hebben naar in de praktijk werkende voorbeelden van samenwerkend leren over eigen grenzen heen rondom lokale opgaven. Dit instrument kan op weg helpen in het realiseren van een lerende regio. Het instrument belicht een aantal thema's die belangrijk bleken in het onderzoek. Elk thema gaat gepaard met een aantal vragen die je elkaar kunt stellen: een vraag aan de groep en een individuele vraag om een open dialoog op gang te helpen.

WAT IS EEN LERENDE REGIO?

In de literatuur zien we verschillende concepten en definities. In de uitleg van deze concepten, zien we een aantal kenmerken terug: verschillende actoren zijn betrokken vanuit meerdere organisaties vanuit de regio alsook het hoger onderwijs, en vanuit verschillende sectoren. Het gaat om co-design en coproductie van kennis in een complex ecosysteem. Belangrijkste achterliggende rationale is bijdragen aan duurzaamheid, stedelijke of regionale ontwikkeling. De regio is vanuit de literatuur niet af te bakenen. Het gaat steeds om lokale samenwerking, waarbij de opgaven leidend zijn voor de samenwerking en niet de grenzen van een gebied. De regio kan ook gelezen worden als een stad, een wijk, of een aantal samenwerkende steden.

¹ Deze factsheet is gebaseerd op: Kuijjer-Siebelink, W., Cuperus, J., Weijzen, S., Hoeve, A. (2022). De lerende regio: werkzame mechanismes in de samenwerking tussen hoger onderwijs en partners in de regio. Een overzichtsstudie. HAN lectoraat responsief beroepsonderwijs.

VERSCHILLENDE AMBITIES VOOR SAMENWERKING

Samenwerking tussen hoger onderwijs en regionale omgeving heeft diverse aanleidingen en ambities, waarbij de 'lerende regio' het meest complex is, gericht op het samen verschil maken met, voor en in de regio.

- Welke ambitie heeft jullie samenwerking?
- + Hoe draag jij bij aan deze ambitie?

- Welke uitkomsten streven jullie na?
- + Wat is voor jou de belangrijkste uitkomst?

- Hoe leren jullie samen?
- + Hoe leer jij?

- Aan welke fase in dit proces besteden jullie vooral aandacht?
- + Met welke fase heb jij het meest affiniteit?

Bewerkt van Bergman, W., Broek van den, V., Kemper-Koebrugge, W., Gerritsen, M., de Vijlder, F. (2017). Op weg naar een lerende regio. Onderzoek naar leren en kennisontwikkeling in en door regio's. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen."

05

DE LERENDE REGIO

In netwerkverband systematisch werken aan kennisontwikkeling en toepassing gericht op de maatschappelijke vraagstukken, waarbij de praktijk getransformeerd wordt. Er is sprake van actieonderzoek als transdisciplinair leerproces tussen onderzoekers, opleiders, studenten, inwoners, overheid, maatschappelijke instellingen. Grenzen tussen betrokkenen vervagen als ook grenzen tussen werk-, leef- en leeromgeving. Er wordt geleerd over hoe samen te leren.

04

VRAAGSTUKKEN UIT DE PRAKTIJK

Onderwijs en praktijk ontwikkelen projectmatig, via actieonderzoek, kennis tussen diverse betrokkenen en passen deze toe om een vraagstuk op te lossen.

03

WERKPLEKLEREN/ LEVEN LANG ONTWIKKELEN

In de praktijk leren of praktijkonderzoek doen door studenten en/of werkende professionals levert handelingsgerichte kennis op in de context die helpt om oplossingen of adviezen te vinden m.b.t. concrete vraagstukken en om het werk lerend te vernieuwen.

02

ACTUEEL CURRICULUM

Snel veranderend werk vraagt om het actualiseren van competenties. De praktijk geeft gastlessen en/of brengt specialistische kennis in om te zorgen voor het overdragen van nieuwe ontwikkelingen in de praktijk.

01

GOED EN GENOEG PERSONEEL

Samen zorgen voor het overdragen van state of the art vakkennis om goed toegeruste beroepskrachten te kwalificeren.

SAMENWERKEND LEREN OVER GRENZEN HEEN

ALS EEN CYCLISCH PROCES

01. WELKE OPGAVE IS URGENT

Een lerende regio wordt concreet rondom opgaven waaraan gezamenlijk gewerkt wordt. Welke thema's worden door meerdere partijen in de regio belangrijk en urgent gevonden?

02. NETWERK VORMEN

Identificeer per thema voor wie het thema urgent en belangrijk is en welke kennis je nodig hebt. Let op verschillende perspectieven: werk, onderzoek, leven, beleid, onderwijs/studie. Breng mensen bij elkaar.

03. GA HET SAMEN DOEN

Welke methode kiezen we om samen oplossingsrichtingen te creëren? En hoe geven we hier leiding aan? Geef samen betekenis aan het thema. Wat is het voor een thema en voor wie? Wat houdt het thema mee in stand? Waar moet een oplossing aan voldoen? Werk samen aan creatieve mogelijkheden en test ze uit.

04. CONSOLIDEREN

Leer van de nieuwe samenwerking over wat nodig is om deze manier van leren en innoveren te continueren: bouw aan nieuwe werkwijzen voor kennisontwikkeling en aan nieuwe structuren of systemen om de samenwerking gemakkelijker te organiseren en te financieren.

Aan welke fasen in deze cyclus besteden jullie veel aandacht? Is er een fase onderbelicht?

ROLLEN IN DE SAMENWERKING

Omdat bij voorkeur een zo groot mogelijke diversiteit aan betrokkenen samen werkt en leert in een lerende regio, zijn er verschillende rollen te vervullen die past bij ieders expertise en netwerk. Burgers brengen bijvoorbeeld ervaringskennis in, hoger onderwijs brengt meer formele kennis in en faciliteert het proces van kenniscocreatie. Overheden kunnen als vertegenwoordiger van de stad of het gebied mee agenderen.

- Welke rollen hebben alle verschillende partijen in deze samenwerking
- + Welke rol heb jij?

- Hebben burgers een gelijkwaardige rol in deze samenwerking
- + Wanneer is het voor jou gelijkwaardig?

- Wie draagt de rol van onafhankelijke kennisbemiddelaar?
- + Welke rol heb jij in het maken van kennis?

WAT IS ESSENTIEEL BIJ

EEN LERENDE REGIO?

KENNISMANAGEMENT

...in een lerende regio betekent ervoor zorgen dat de juiste combinaties van kennis rondom opgaven samengebracht worden en ook gezamenlijk benut worden. Open communicatie, tijd voor vertrouwen en ondersteunende financiering en structuren zijn hiervoor nodig.

- Hoe zorgen jullie ervoor dat de kennisuitwisseling wederkerig is?
- + Welke kennis wissel jij uit?

- Welke methodes gebruiken jullie om samen te werken aan de oplossing van jullie vraagstuk?
- + Met welke methodes of aanpakken heb jij eerder gewerkt?

- Hoe scheppen jullie gezamenlijke randvoorwaarden voor kennismagagement zoals financiering en ondersteuning?
- + Hoe word je vanuit jouw organisatie en achterban ondersteund?

- hoe open communiceren jullie en hoe zorgen jullie daarvoor
- + hoe open ben jij?

NETWERKVORMING

...in een lerende regio gaat om het samenbrengen van mensen met verschillende soorten expertise. Bruggenbouwers verbinden tussen die mensen met verschillende soorten expertise. Bruggenbouwers zijn belangrijk voor netwerkvorming en de ontwikkeling van een samenhangend en divers netwerk.

- Hoe werken jullie met elkaar aan het opbouwen van vertrouwen?
- + Wat heb jij nodig om in de samenwerking te vertrouwen?

- Hoe vullen jullie elkaar aan?
- + Waarin verschil jij qua kennis en vaardigheden van de anderen?

- Hoe zorgen jullie voor ontmoeting?
- + Hoe vaak sluit je aan bij gelegenheden om te ontmoeten?

SAMENWERKEN

...in een lerende regio betekent co-creatie tussen mensen die niet gewend zijn om met elkaar te leren. Mensen die elkaar misschien niet eens kennen en die zich in andere subsystemen begeven. Goed samenwerken is complex. Leren samenwerken is een belangrijk onderdeel van de lerende regio.

- Wie zijn de bruggenbouwers bij deze samenwerking en wat levert dat op?
- + Voel jij je bruggenbouwer? Waarom wel/niet?

- Wie is de (proces) facilitator bij deze samenwerking?
- + Wat voor soort facilitering heb jij nodig?

- Hoe dealen jullie met de complexiteit in de samenwerking?
- + Hoe ga jij om met complexiteit?

- Hoe ziet het leiderschap eruit in jullie netwerk?
- + Pak jij wel eens de leiding? Wanneer?

ZES TIPS

- Ga alleen samenwerken met oog op een lerende regio als de opgaven daarom vragen.
- Accepteer dat samenwerken complex is vanwege de diversiteit van mensen en hun contexten.
- Blijf continue geïnteresseerd in elkaar om elkaar te leren verstaan en te begrijpen.
- Gebruik cocreatieve methoden voor een open, gelijkwaardig en creatief proces van samen betekenis geven en oplossen.
- Werk met elkaar samen vanuit vertrouwen, op locatie, werk aan concrete producten, ruil diensten uit en werk aan informele verbindingen.
- Werk aan een manier waarop deze nieuwe manier van samen leren te organiseren valt. Denk aan nieuwe structuren, nieuwe routines, nieuwe financieringsbronnen.

Deze productie is mede mogelijk gemaakt met financiering van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek, projectnummer: 40.5.21945.010.

